

SZŐLŐ SZÜRET OLCSON - GYORSAN!

Magasművelésű szőlő
gépi betakarítását vállalom!

PÁLINKÁS LÁSZLÓ

Érdeklődni a **30/9759-649**

vagy a **78/421-356**-os számon

Kecel, Erdő u. 9.

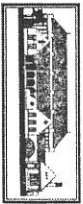
A GÉPI BETAKARÍTÁS ELŐNYEI:

Gyors - hatékony
Időjárástól független
Optimális érési állapotban alkalmazható
Költségmentes elszámolható

(fizetett hirdetés)

A Császártöltési Hírmondó kiadója a **TELEHÁZ**

Császártöltési Hírmondó

Felelős kiadó: Fűrjes Gyula ÁMK igazgató
Szerkesztette: Frank Jánosné, dr. Frick Mária

Tartalmaz: ÁMK, Lemle család

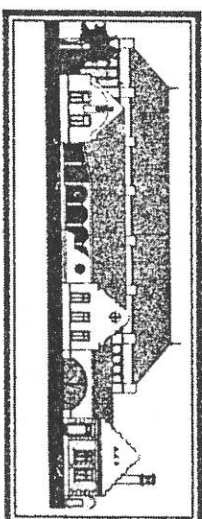
Tördelés, nyomdai munkák: Arcular Nyomda
Kft., Baja

Felelős vezető: Csuvár Zoltán

Fotókat készítette: Angeli Gyuláné

Császártöltési Hírmondó

5. évfolyam 6. szám 2003. július

Szálás Béla

Az elveszett fátyol

Jöttél...

S egy őszi napon
hajnal fátyol
lágyan

omlott rajtad végig.
Félttem, hogy te leszel
a vágyam.

Csillogott a fátyol kívül
szitakötős csendben.
Lestem, vártam,
hogy a fátyol
széle mikor lebben.

Május volt már.
Fátylad mögött könnyes,
komor csend él.
Fátyolodnak visszáját is
szőtem,
mintha lennél.

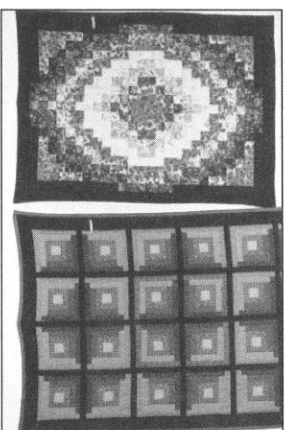
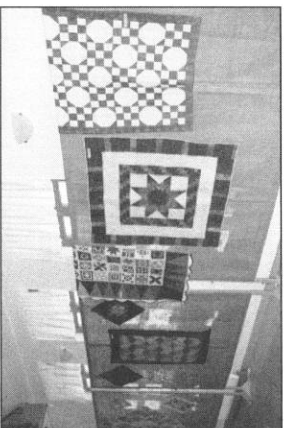
S mentél...

Kiskunhidas, 1949

Visszatekintő

- Június 2-től
Június 2.
Június 3-4.
Június 5.
Június 5-6.
Június 7-11-ig
Június 9.
Június 13.
Június 15.
Június 17.
Június 19.
Június 22-27-ig
Június 30.-júl. 4-ig
Július 2.
Július 3.
Július 13.
Július 21-25-ig
- Úszási lehetőség, úszásoktatás az ÁMK uszodában
Vadászok éretkezlete – Teleház, kiállítóterem
5., 6. osztályos tanulók kirándulása Egerbe
Óvodások balettbemutatója – Iskola, tornaterem
7. osztályosok kirándulása Budapesten
Angeli találkozó
A Császártöltési Német Nemzetiségi Fúvószenekar fellépése Kalocsán
Bolondhullagás, szerenáé
Iskolai tanévzáró ünnepség és ballagás
Dr. Szálas Béla verseskötetének bemutatója – Baja, Zsinagóga
Könyvtári program – könyvjelzőkészítés – Könyvtár
Felsősök táborozása Zánkán
Kézműves tábor
Kerekpártúra és kirándulás a parkerdőbe
Könyvtári program – mesedélelőtt
Nyíltnap a Gondozási Központban
Fafaragó- és képzőművészeti tábor

Képek a patchwork kiállításról

Óvodai hírek

ARANYDIPLOMA

2003. május 31-én az óvodai évzárót követően bensőséges ünnepség keretében Minál Ferencné nyugalmazott óvodavezetőt köszöntötték egykori kollégái abból az alkalomból, hogy az Oktatási Minisztérium aranydiplomát adományozott Teri né-

Kiállítás nyílt a falunapokon Ifj. Éber Sándor (1909-1985) festményeiből

Baján született 1909-ben. Édesapja id. Éber Sándor műtermében nyerte első művészi irányítását. A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula volt a mestere 1927-1931 között.

Tanulmányúton járt Olaszországban, Franciaországban, a Szovjetunióban, Németországban, Ausztriában, Angliában, Csehszlovákiában, Görögországban, Egyiptomban és Spanyolországban.

1930 óta szerepel országos tárlatokon, területi és megyei kiállításokon. Önálló kiállításai voltak Baján, Pécsen, Szekszárdon, Bácsalmáson, Kalocsán és Gemencben. Külföldi kiállításokon Franciaországban, Szovjetunióban, Jugoszláviában szerepelt képeivel. Számos festménye van hazai és külföldi gyűjteményekben, múzeumokban és a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában. Sokirányú festői munkásságáról freskói, sgraffitói és pasztellképei tanúskodnak. Harmminchat évén át tanított Baja középiskolájában és a Tanítóképző Intézetben. Baján, a Jókai utcában az Éber-emlékházban édesapja és testvére, Éber Anna alkotásaival együtt látható munkái.

Előzetes program terv

Augusztus-szeptember hónapra

Augusztus 5.	17 órakor falunapi focikupa megbeszélése – Teleház, kiállítóterem
Augusztus 28.	Új könyvek bemutatása, filmvetítés – Könyvtár
Augusztus 25.	Pedagógusok tanév eleji megbeszélése – Iskola
Augusztus 26.	Pótvizsga 9 órakor – Iskola
Augusztus 31.	18 órakor a 2003/2004-es tanév ünnepélyes megnyitója – Iskola
Szeptember 1.	Első tanítási nap, zeneiskolai beírás – Iskola
- Terveztük: Dr. Szálas Béla verseskötetének bemutatója Császártöltésen.
A császártöltési alkotótáborban résztvevő Kiss István és Szőrényi Tamás festőművészek alkotásainak kiállítása.
Pontos időpontról tájékoztatjuk a lakosságot.

- 15 óra: Bográcsos főzőverseny, Jelentkezni augusztus 6-ig lehet a Teleház irodájában.
- 18 óra: Horgászverseny, borverseny, főzőverseny eredményhirdetése.
- 19 óra: Vacsora, utcabál a Teleház előtti téren. Zene: Huber Ferenc és társa.

2003. augusztus 10. vasárnap

Állat- és kirakodóvásár a piacon.

- 9 óra: Aszfaltrajz verseny gyermekek részére az iskola udvarán. Nevezni a helyszínen lehet. A Teleházban délelőtt tanszer- és könyvvásár.
- 10 óra: Vetélkedő a könyvtárban alsós tanulók részére, nevezni a helyszínen lehet.
- 10.45 óra: A fafaragó táborban készült alkotások (Lőrincz László és Simonfi Péter fafaragók munkái) ünnepélyes leleplezése.
- 11.15 óra: ifj. Éber Sándor fésmenykiállításának ünnepélyes megnyitója. A tárlatot megnyitja: Dr. Rapcsányi László, a Magyar Rádió vallási műsorainak szerkesztője.
- 14 óra: Falunapi felvonulás a sportpályától a Teleházig.
- 15 óra: Ünnepi műsor a sportcsarnokban.
- 18 óra: Orgonahangverseny a Templomban

Az ünnepi műsorban fellépnek:

- Keceli fogatosok felvonulása
- Császártöltési Német Nemenziségi Hagyományőrző Táncsoport
- Császártöltési Német Nemenziségi Fúvószenekar
- Kalocsai Hagyományőrző Népi Együttes
- Császártöltési Kyokushin Karate Klub bemutatója
- Deggenhausertali zenekar

ninek 50 évvel ezelőtt szerzett óvónői diplomát és kimagasló óvodapedagógusi tevékenységéért részesült ebben az elismerésben. Hangulatos beszélgetésben idézték fel óvónők és dajkák az óvodában együtt töltött éveket.

Az ÁMK valamennyi dolgozója nevében kívánunk Teri néninek jó egészséget és tartalmas nyugdíjas éveket!

Egy hetünk Zánkán

2003. június 22-én, vasárnap kora reggel 34 gyerek és 3 nevelő izgatottan indult a Balaton északi partjára. Az út fárasztóan telt az üdülőközpont felé.

Mire odaértünk a finom ebéd mellett a hullámmó magyar tengert is várt minket. Az első éjszaka keveset aludtunk, amit tanáraink nem fogadtak túl nagy örömmel. Hétfő délelőttünket hosszús sétával töltöttük, megismerkedtünk a Zánkai Ifjúsági Centrummal. A kiadós ebéd után fürdés következett. Nagy örömmünkre éjszaka egy feregatesz tüni discóban szórakozhattunk. Szerdán Tihany és Balatonfűred nevezetességeivel ismerkedtünk, megtekintettük az Apátágot, a fűredi kilátót és a Lóczy barlangot. Veszprémi kirándulásunk során megcsodáltuk az állatkertben az élőlények csodálatos életét, viselkedését. Csütörtökön fürdésel töltöttük az időt. Az este már nem volt olyan vidám, szomorúan búcsúztunk a discótól és a megismert új barátoktól. A péntek délelőtt csomagolással telt és egy utolsó látogatást tettünk még a tóparton. Az idő mindig szép volt, mindennel meg voltunk elégedve, igazán na-

gyon jól éreztük magunkat a néhány nap alatt. Szeretnénk köszönetet mondani a Polgármester Úrnak, tanárainknak, a Kisebbségi Önkormányzatnak, szüleinknek és mindazoknak, akik támogatták ezt a remek kirándulást Zánkán.

Angeli Tímea, Markó Anett

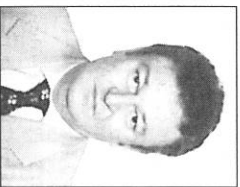

Császártöltésről indultak...

Dr. Angeli András

Kedves ismerős és ismeretlen Császártöltésiek!

Összintén be kell vallanom, hogy zavarban vagyok, mégpedig azért, mert vegyes érzések játszanak velem. Egyrésztől megütéstéltésnek érzem, hogy mint Császártöltésről elszármazott, a helyi vezetés megszólít, érdemesnek talál arra, hogy beszéljék magamról, és arról, hogy mit is jelentett számomra Császártöltés, vagy, hogy mit jelent még ma is. Másrésztől viszont kétségem van annak afelől, hogy mennyire érdekli a falu lakóit az, hogy mi történt velem, mik az én érzéseim, mit őrzök Császártöltésről.

Szept. 12. péntek: Szűz Mária szent neve.
Szept. 14. vasárnap: Szent Kereszt felmagasztalása.

Szept. 15. hétfő: Fájdalmas Anya.

Szept. 28. vasárnap: Szentírás vasárnapja.

Előre jelezzük, hogy október 26-án, vasárnap 10 órakor **A BÚCSÚI SZENT-MISÉTT** Lei János kertületi esperes úr tartja, és **ezüstmisés áldást oszt.** **Dr. Bábel Balázs érsek úr lesz az ünnepi szónok.** Így akarja jóvátenni azt, hogy június 7-én más elfoglaltsága miatt nem ő bémált nálunk.

Recept

Csikos fagyalt vaníliamártással

Hozzávalók:

1 tábla tejcsokoládé, 1 tábla fehér csokoládé, 1 tábla ércsokoládé, 3 tojás, 3 evőkanál cukor, fél citrom héja reszelve, 2 evőkanál vaníliás pudingpor, menta levelek.

Elkészítés:

A csokoládékat egyenként gőz fölött megolvasztjuk. Egyenként hozzákeverünk 1 tojás keményre felvert habját. Főlével bélelt magas falu formába rétegezzük a masszát a következő sorrendben: ét-, fehér-, tejcsokoládé. Mélyhűtőben 4 órát fagyaszadjuk. A tejet felforraljuk a menta levelekkel, lefedve hűlni hagyjuk, hogy a menta illatát átvegye. A tojások sárgáját kikeverjük a cukorral, reszelt citromhéjjal, 2 evőkanál vaníliás pudingporral. A langyos tejhez keverve forráspontig hevítjük, de nem forraljuk. Többször megkeverve várjuk meg, míg krémszerűre sűrűsödik. A hideg vaníliamártást tányérra adagoljuk, bele egy szelét csikos fagyaltot, menta levelekkel díszítve tálaljuk.

CSÁSZÁRTÖLTÉSI FALUNAPOK 2003.

2003. augusztus 9. szombat

6 óra: Horgász csapatverseny a halastavaknál.

9 óra: Tanszer- és könyvvásár a Teleházban.
Falunapi focikupa a sportcsarnokban.

sisztázta, öklüket rázták felénk. Nem tuduk, hogy mi a bajuk velünk. Később megtudtuk, hogy ezek voltak a „Szálán-gyerekek”. Sok gyereket elvettek szüleitől, illetve dravaházi gyerekek voltak, akikkel megutálták a németeket.” A mai fiatalok el sem tudják képzelni, hogy mennyi ártatlan embernek tört derékba az élete, az álmai, a vágyai.

(Folytatása következik)

Egyházi híradó

Gubán Kálmán karnagy-kántorunk 42 évesen jún. 1-i hirtelen jött halála mély gyászt, és nagy írt jelentett maga mögött számunkra.

Istennek legyen hála, hogy **Tóth Zoltán** karnagy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem elvégzése után vállalta a kántori és sekrestyési teendőik végzését. Reméljük, hogy végleges alberteti lakást is hamarosan fogunk találni számára.

Bemutakozó szereplésével elhelyerte a hívek és a fiatalok tetszését. *Csütörtökönként este a szentmise után, – jelenleg 1/2 8-kor, – már is elkezdte a templomi énekkar próbáit.* Reméljük, hogy szép számban lesznek énekkarosok.

Szentmisék rendje: nyáron vasárnaponként reggel 8-kor és 10-kor; hétköznaponként reggel 1/2 8-kor és este 7-kor.

Egyházi ünnepeink:

Aug. 5. kedd: Havas Boldogasszony: Szűz Mária római főtemplomának a felszentelési évfordulója.

Aug. 6. szerda: Urunk színeváltozása.

Aug. 15. péntek: **Nagyboldogasszony: Szűz Mária mennybevitelének főünnep.** Kötelező ünnep. A szentmisén való részvétel súlyos bűn terhe alatt kötelező.

Aug. 20. szerda: **Szent István király** Magyarország fővédőszentje, a Kalo-csa-Kecskeméti Főegyházmegeye védőszentje.

Szept. 7. vasárnap: **Veni Sancte.** Az Iskola év kezdetén a Szentlélek Úristen segítségét kérjük

Szept. 8. hétfő: **Kisboldogasszony:** Szűz Mária születése.

Fiatalon az ember még nem éri igazán, nincs is tudatában annak, hogy a környezet milyen hatással van rá. Ma már sokkal leiszultatbba ezek az érzések, noha még nem vagyok aggasztán, tisztában lálom, hogy mi volt az az útavaló, amit a közvetlen környezet a szülein és mellettük tanítóm, tanárain és a tágabb környezet a falu adott. Mit jelentett legelőször a falu, hát a boldog és gondatlan gyermekkor. A szabad, meleg nyarakat, a szőlővel megrakott kocsiakat ősszel, amiket menet közben rendszeresen megédesmáltunk, és a fehér nagyhavú teleket, amikor az egész falu gyerek-hada csúszkált és szánkózott, ahol érte. A feljuthetetlen „vaszsupakát” Édesapám nővérénél a „langászbán”-ban, ahol az est folyamán az elhangzott történeteket, anekdotákat szájára hallgattuk.

Szűkebb birodalman, mivel mi a „cverkasz”-ban laktunk, a Dacal kovácsék háza oldalban lévő kiserdtől a „smiá”-ig húzódtott. Akkor még a „hájtátáiban” nem volt kertés, így miénk volt ez az egész csodálatos birodalom. Kivétel nélkül tudtuk, hogy melyik udvarban, hol tojik melle egy tyúk, aminek a tojását természetesen összeszedtük. Akadt ebből közünk vita meg verekedés is elég gyakran, tehát egészséges eleven gyerekek voltunk, nem rosszak, ahogy akkor ezt a jelzőt ránk, főleg rám Angeli Bandra akasztották. Ahogy nőttünk, úgy széleseedett a falu és lassan eljutottunk a falu minden szegletébe. Fűrdeni a bágterban, tőzegárkokba és a „kruábákban”, töpcharcsát fogmi kosárral a „mlekrábában”, török sírok és barlangok után kutatni az „észájban”, cseresznyét lopni az „opstárákban”, egyszerűval bebarangoltuk az egész falut, ami nem volt éppen veszélytelen, mert sokszor a helyi bandák haragja elől legtöbbször csak a futás védett meg minket.

Ugyanakkor már 10-12 éves korban próbálták kialakítani bennünk szülein a kötelese-ségutadat. Erre csak később jöttem rá, hogy ez azt jelenteti, mert akkor ez számomra csak a munka volt. Este a lefekvés előtti parancshirdetés általában így hangzott: „Bandi-reggel nehogy elaludj, mert ha jön a kondás, meg a gulyás a disznókat és a tehenekeket ki kell hajtani, a libákat leterelni a legelőre, délben az anyakocának csávát adni, kacsaának vizet adni és megtenni, répalavelet hozni, nem felejtesz el semmit? - na jöccékát.”

Az általános iskolában remekül éreztem magam, az alsó tagozatban akkor még sokat meséltek a tanító bácsik, Szálás Béla (Honfoglalás, Vérszerződés, Fehérlófia stb), Egres József, Gönczi Károly – ő nagyon szigorú volt, sokszor elvert bennünket, igaz meg is érdemeltük. Egres István – olyan pedagógiai érzékeléssel tanított, ami páratlan volt. Kifejlesztette bennünk a versenyszellemet, a többit akarás. Felső tagozatban pedig már szakosodott tanárok és tanárnők tanítottak, akik megalapozták mindazt, amire a későbbiekben építeni lehetett. Középiskolába Kalocsára kerültem az I. István Gimnáziumba és első félévől bekerültem a Szvérek kollégiumba is. Aki hallott róla, annak nem kell elmagyarázni, hogy mi volt ez. Itt lettünk fiatal emberek és váltunk önállóvá. Majd elvégeztem Gödöllőn az Agrártudományi Egyetemet. Már középiskolás koromtól az motívált, hogy tanulni, tanulni, mert a kapának bitang kemény a nyelc, amit azért kénytelen volnam megkóstolni elég gyakran a 60-as évektől, amikor bejött a TSSZ világ. Apukám a TSSZ-ben dolgozott, mi pedig Anyukámmal a házájún, a szőlőben és a homokmégyi bérel földleken dolgoztunk.

Hogy miért írtam töltési utca és helyneveket svábul? Azért, mert bennem ezen a nyelven maradtak meg. Ezeket a neveket leírtva én soha nem lártam, csak így hallottam, mert gyerekkoromban ezeket így hívták.

Most már lassan eljutok oda, hogy megválaszolja a feltejt kérdésre, mit jelentett nekem Császártöltés. Először is adott egy idegen nyelvet, amit mi gyerekek akkor még nem, vagy már nem akartunk beszélni, de értettük, hiszen ezen a nyelven kommunikáltak az öregek, mesélték történeteket, világháborús élményeket a téli estéken a szomszédban, ahova összegyűjtünk bandába. Másodsor adott egy tartást, és a munkához való hozzáállást, amit a szüleimnél és a töltési embereknél lártam, és csak később értettem meg, hogy ez mit jelent, hogy legyen akármilyen rendszer, történhet bármi, a szorgalommal, a kiartással és leleménnyel újra és újra talpra lehet és kell állni. A példákat nem akarom sorolni, hisz mindenki tudja.

1972-ben megnősültem, feleségül vettem Nagy Évát, aki szintén agrárműnök és rákosszentmihályi lakos. Úgy döntöttünk, hogy itt építkezünk és Rákosszentmihályon fogunk lakni, így kerültem el Császártöltésről. Ami nem azt jelentette, hogy megszakadt a kapcsolat a faluval, mert igen gyakran hazajártunk a szüleimhez, gyerekeink Levente (ma főiskolás) és Zsófi (végzett agrárközgazdász) gyakran nyaraltak náluk. A szüretre pedig csak természetes volt, hogy haza kellett menni segíteni. A mai napig hazalátogatok, ha utam arra visz, vagy egyre inkább úgy alakítottam, hogy arra vigyen, vagy akkor, ha valamilyen családi esemény van a rokonságban. Sajnos ilyenkor már a ternetők sem maradhatnak ki a látogatásból.

Az egyetem elvégzése után három évig a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen dolgoztam. A végzettségemnek és a német nyelvtudásomnak köszönhetően, hogy 1978-ban a Cukoripari Vállalatok Trösztjéhez kerültem. Az itt elöltött 21 év alatt munkámból adódóan bejártam a fél világot. Most pedig egy német növénytermesztő cégnek a KWS SAAT AG.-nak vagyok a magyarországi képviselője. Csak megköszönni tudom a töltési ösöknök, hogy évszázadokon át megtartották az óházából hozott anyanyelvüket és mi azt még élőben hallhattuk.

Ahogy többször beszélgetünk Walter Gyurka unokatesvérémmel, amikor a pincéje előtt állunk és lenézünk a Báger felé, számolgatjuk, hogy elég sokan elkerülték Császártöltésről az utóbbi időkben az ismerőseim közül is. A környező városokban egyre gyakrabban tűnnek fel a volt töltésiek, mint ottlakók. Hogy ők mit éreznek és, hogy mit éreznek az otthon maradtak, hogy nekik mit jelentett, mit jelent Császártöltés, nem tudom. Azt viszont tudom, hogy ahogy múlt az idő, egyre többet gondolok a falumra, gyakrabban jutnak eszembe a gyerekkori élményeim, a fiatalságom, és ha haza megyek, jó érzés fog rajtam erőt. Egyesekben talán erősebb a honvágy, a nosztalgia, mint másokban, nagyobb a ragaszkodás a szülőföldhöz. Mindenesetre büszke vagyok, hogy Császártöltésinek mondhatom magam.

Ezzel a gondolattal kívánok minden Császártöltésinek egészséget, szeretetet és boldogságot.

Dr. Angeli András

embereket. Császártöltésről és Hajósról „csak” 1000 főt hurcoltak el. Azt senki sem hangoztatta, hogy külföldre szállítsák őket. Ez az akció „Malenkij robot” (Verschleppung-elhurcolás) néven vált hírhedtté. Azt hirdették, hogy ha nem jelentkeznek, akkor hadbírótság elé állítják őket, vagy családtagjukat. A megvalósítás terve a járási és községi közigazgatási szervekre hárult, miután Erdel Ferenc belügyminiszter elrendelte, hogy írják össze erre a célra megfelelő németeket. Sajnos az ellenkezés, a tiltakozás hiábaváló volt. Községünkben karácsony és újév között egy hirdetmény jelent meg, hogy a 25 és 35 év közötti nők és a 18 és 45 év közötti férfiak jelentkezzenek romeltakarításra. Előtte már voltak Csornán (Kalocsa mellett) löteret építeni, azt hitték, hogy oda kell menniük. Kocsival vittek az embereket Kiskőrösre, mintegy 380-400 férfit, illetve 10-15 asszonyt. Kiskőrösről – hogy ne fázzanak – faklumpában gyalog mentek a kiskunhalasi laktnyába, de már fegyveres öregek kíséretében.

Ekkor már tudták az emberek, hogy nem Magyarországon kell dolgozniuk. A laktnyábol csak egy császártöltési személy, Lakner Tamás tudott megszökni, így tudták meg a faluban, hogy Kiskunhalason vannak hozzátartozóik. Néhai Koch János elbeszéléséből idézek: „*Marhavagyonokba pakoltak be, kb. 60-70-en voltunk. A vagon el volt a felibe rekesztve, de úgy sem tudtunk rendesen a „pircsre” lefeküdni. 21 napot utaztunk a legnagyobb télben, legdöbbször fűtés nélkül. 30x30-as lyuk volt kivágvá a vagon alján, ez volt a WC-nek. Kijaratguk a nyílást, azon kibíjja a Wálter Menyri és a Várhegyi Tamás bácsi. A fegyveres öregek nem vették észre őket, sikerült a szomszédos sánpánta átfutni. Közben Lentner András megmozgatta az ablakot, s géppisztolyal lelőték. A szabadtéri vasúállomás homokbányájába dobták be, s betakarták földdel. Weitz Tóni egy papírra ráírta, hogy mi történt, rákötötte egy darab köre, s kiadta az ablakon. Állítólag egy apáca találta meg a levelet, s értesítette a hozzátartozókat. Nyetropetrovszk előtt Tucenacher Jakab szökni próbált, de elkapták. Végül Krivoj Roghoz érkezünk, ahol kivagyonfrottak.”*

A visszaemlékezések szerint a léger emeletes épület volt. Sajnos több ablak és ajtó is hiányzott. Fűtészelt fából csináltak ablakot, ajtót és ágyakat is. A drótkerítést viszont már készen találták. Megkezdődött a munkamegosztás. Feltek a bányától, mert paraszt számarasútnak voltak. A bányába gyalog mentek le. 60x60-as vágatba hason csúsztak be, s úgy dolgoztak. Először 8, majd később 12 órát is dolgoztak naponta oroszokkal és németekkel együtt. Azok jól értettek a bányamunkához. A tervet mindig teljesíteniük kellett. A halottakat gyorsan pótolták. Az asszonyok szentet válogattak, csillét toltak. Volt, aki konyhába, volt, aki kolhozba került. Az élmezés nagyon rossz volt. Csalán-, káposzta-, répalvest kaptak a fekete kenyér mellé, olykor kását adtak nekik. Síralmas állapotok közt sánylódtak, szenvedtek emberek ezrei.

Nehai Koch János visszaemlékezése: „*A légerben kevés volt a szabadtér. Egyszer sédálni mentünk az erdőbe, de eltévedtünk. A helybeliek igazítottak útbá. Csak a paták partján kellett menni. Egyszer leültünk, s megmostuk a lábunkat a hideg vízben. Közben svábul beszélgetünk. Nemsokára fuké ordítózására figyeltünk fel. Lefá-*

Könyvismertető

2003. augusztusában, a Császártöltési Falunapok alkalmával jelenik meg Arnold Erzsébet – Knipl István: Fejezetek Császártöltés történetéből és néprajzából című kötet, mely Bánáti Miklós: Huszonkét év vízied az őshazában című művének folytatása, kiegészítése céljából íródott.

Az új könyv feldolgozza Császártöltés történetének és néprajzájának azon fejezeteit, melyek nem vagy csak érintőlegesen szerepelnek Bánáti Miklós munkájában. A kötetben szó esik a terület régészeti múltjáról, az 1940-es évek eseményeiről (a Volksbund Császártöltésen és a svábok kitelepítése), valamint a község néprajzáról (tárgyi és szellemi hagyományok, szokások).

A kötet elkészülését hosszas kutatómunka előzte meg, mely során sor került a falu külterületének régészeti terepbejárására, valamint a levéltárakban található, a településre vonatkozó feljegyzések, dokumentumok felkutatására. Emellett a ma még élő hagyományok, a község idősebb lakóival folytatott beszélgetések, interjúk segítségével lettek felgyűjtve. A kétéves kutatás a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány anyagi támogatásával valósult meg. A kötet kiadásához anyagi támogatást nyújtottak: Arnold András, Arnold Menyhért, Bajapress Kft., Nyomda, Bergervin Kft., Császártöltés Fejlesztésért Közalapítvány, Herner László és Hemené Arnold Terézia, Kefég Rt., Lakner bolt, Stadler Ferenc és Stadlerné Csányi Éva, Taito Virrala, Tóth Ferdinánd. Ezúton szeretnénk ajánlani a kötetet minden, a község története és múltja iránt érdeklődő császártöltési lakosnak.

A könyv a falunapok időtartama alatt a Teleházban, később a Fuchs Telefonrechnikában, a Teleházban és Arnold Menyhértnél (Kossuth u. 87. szám alatt) megvásárolható.

Arnoldné Csipró Erzsébet

Egy régi II. Világháborús történet...

A magyarországi németesség küzdelme fennmaradásáért, különös tekintettel Császártöltés község vonatkozásában
Részlet: Fűjtes Diána szakdolgozatából (1999)

A háború befejezése nem hozott megnyugvást a falu lakosságának. Sajnos a németajkú települések már a háború befejezésének pillanatában más megítélés alá estek, mint a többi magyarországi település.

1944 decemberében megkezdődött a németesség kollektív felelősségrevonása. Több ezer német nemzetiségű került Szovjetunió különböző lágerbe. Ők ezt a jövővel egyik formájának tekintették. Összesen 15 községből vittek lágerrekbe

Községi híradó

Megjelent Dr. Szálas Béla verseskötete

Az Ünnepi Könyvhét bajai kötet-bemutatóján 2003. június 17-én a Zsinagógában bemutatották Szálas Béla „Egek homlokán” című verseskötetét.

Szálas Béla édesapja bajai, édesanyja császártöltési, s mintha mindkét hely azonosan vonzotta volna élete során. Gyermek és időskora Császártöltéshez, élete java, munkás, dolgos évtizedei, – közel negyven esztendő, – Bajához kapcsolódik.

1930-ban született egy pedagógus família második gyermekéként. Elkötelezett keresztény családban nőtt, katolikus felekezethez kötődő vallásos nevelést kapott. Gyermekként nyert istenhite újra meg újra mérődvé is erőforrás marad egész élete során.

Gimnáziumi éveit Kalocsán töltötte. Az érettségi után, mint katonakötelecs, behívót kap, ám nem a haza védelmére rendelik, hanem külak-unoka bélyeggel munkaszolgálatosnak viszik. Csak ott ébrednek rá ő és társai, miért és hova kerültek keserevs-hosszú évekre. Még ma is nehezen szól erről, ami ott íjgan, késztetlen érte, s megszabta életét. Így mondja: *„Ott szomorú emberré lettem, ezért nem köttem magamhoz másnak a sorsát.”*

Hazakerülve könyvelőként dolgozott a helyi KTSZ-ben, majd elvégezte a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola magyar-történelem szakát. A bajai III. Béla Gimnáziumban tanítva szerzi meg az egyetemi diplomát, a magyar-történelem szakot az ELTE, a latin szakot a JATE levelező tagozatán. Több iskolában óraadó tanár, 1959-1985-ig nyugdíjazásáig a bajai Hermann Ottó Kollégium nevelőtanára. Nem nősül meg, családja az a sok fiatal, akiket tanított. 1998-ban haza költözik a szülői házba, Császártöltésre.

1996-ban alapító tagként csatlakozott a bajai városi irodalmi körhöz, negyedéves lapjuktban a Sugó-kör antológiáiban és a Császártöltési Hírmondó újságban jelentek meg eddigi írásai. Középsikolás kora óta ír verseket és prózát. Végtelenül szerény, magát sose kínálja, ám mindent gondosan őrző, rábízottakat számon tartó ember. Több kötetre való vers, s múltat idéző helytörténeti, illetve életrajzi írás van a főkjában.

Ez az első kötet. Figyelmebe ajánlom az őt régtől fogva szerette tisztelő bajai és császártöltési olvasóknak, s mindazoknak, akik becsülik a tisztes-dolgos élettel mért szót, igaz észreket.

Dr. Michna Ottóné/Ablonczy Ágnes

A latin nyelv dicsérete

Kisdiák-korban de utáltam, ma sem találok szavakat. Rabszolgaként frekventáltam a legutolsó padokat. Nem érdekelt az ablatívusz, se ragozás, se auktor. Hiába vert Bodolay, hiába vert az instruktur.	Ma más a helyzet: piros betűs diploma díszlik fejem felett. Hirdeti fennen azóta szerzet igen lényeges többletet. Ha bánat til meg, latin szöveg szavait ajkaim szórva szójta - holtából élővé varázsolva - magamra, mint a szentelvizet.
--	--

Szállas Béla
Császártöltés, 2002.

Angeli - Angele találkozó Császártöltésen 2003. június 7-11.

A németországi Baden-Württemberg tartományában Kreis-Biberach környékén élő ANGELE családokkal való kapcsolatunk immár 15 éves múltira tekint vissza.

Az évenkénti váltással történető kölcsönös oda-vissza utazásunk révén az akkor fellelt „ösrökonsági” kapcsolatunkat azóta továbbra is folyamatosan ápoljuk. Báránti Miklós tanító kollégám által írt Falutkrónika könyvének 59. oldalán az alábbi sorok olvashatók: „Az Angeli család első képviselője nálunk János volt 1746-ban. Ők Ummendorfból költöztek ide.” Községünkben már köztudott, hogy őseink a Baden-Württembergi Ulm városából, az ún. „Ulmi Schachellal” a Dunán lehajózva érkeztek ide több hullámban a különböző nevű személyek, illetve családok új hazát keresve a 17.-18. században. Levéltári adatok szerint is mi az érintettek mindannyian a 7-8 generáció leszármazottait képezzük a hajdani őslakosoknak. Még egy érdekes adalek: Már az első találkozásunk alkalmával derült ki az alábbi: Josef Angele az akkori Sippenvater meghallva a svábos akcentusunkat így fakadt ki meglepetésünkre: „Got sei Dank, jetzt hören wir nocheinmal unsere uhralte Muttersprache!”. Kár, hogy sem a mi, sem az ő fiatajaink nem beszélünk már ezt az ősi, szép és eredeti nyelvjárásunkat. Mert itthon

A régiak közül a következők híres írók: Walterius de Insula franciaországi latin költő, Walthar von der Vogelweide német költő és dalmok, Walthar von Klinggen svájci német dalmok, Walter Map angliai latin író. A legújabb korból valók: Sijja Walter német író, Otto Friedrich Walter svájci német író, Daniel Walthar francia író, Jean-Claude Walter francia író. De az irodalomtörténet a fentiekben kívül még számon tart Walthar-Hildegrund versszakot és a kilencedik századból való Waltharius nevű kiábrándult is.

Külön örömmel lehet számunkra az is, hogy a magyar irodalom két ilyen névvel szolgál. Az egyik Walter Gyula (1892-1965) romániai magyar költő és író, a másik az Árpád-kori legendánk szereplője: Walthar mester.

A magyarországi munkadal meglétéről ugyanis a nagyobbik Szent Gellért legenda tudósít. Ebből megtrudhatjuk, hogy Gellért püspök – a királyi udvarhoz igyekezvén – éjszaka, egy majortban megszállva egy malomkővet forgató szolgáltó énekére lett figyelmes. Kisérő társához, Waltharhoz fordulva a munka ritmusához illő dalt a magyarok szimfóniájának nevezte. Bár kissé ironikusan nyilatkozott róla, mégis a malomkővet forgató asszonyt nem kis mennyiségű arannyal jutalmazta meg.

A fentiekből jól látható, hogy nem kell szégyenkezniük a császártöltési Walter családoknak sem itthon, sem idegenben. Ha csak a legenda Walthariusra képviselelné nevüket, az is elegendő leheme nevük jelenlegi és ősi megbecsüléséhez.

Dr. Szállas Béla

Alapítványi tájékoztató

A Császártöltés Fejlesztésért Közalapítvány kuratóriuma 2003. első félévében két ülést tartott. Az Alapító Okirában megfogalmazott célok, feladatok figyelembevételével az alábbi kifejezéseket tette:

- Kuratórium tagjainak közjegyzői nyilvántartásba vétele: 5.700,-Ft
- Március 15.-e alkalmából jó tanulók megjutalmazása: 165.000,-Ft
- Arnold Erzsébet helytörténeti munkájának támogatása: 5.000,-Ft
- Iskolatעי árának kiegyenlítése (január 1. napjától): 208 gyerek részére

A Császártöltés Fejlesztésért Közalapítvány számára felajánlott 2002. évi személyi jövedelemadók 1 %-ból befolyt összeget a Teleház partoldalán felállításra kerülő „Kilátó” építésére fordítja.

Alapítvány Kuratóriuma

Hires Györygné	Óvári Ferenecné
Hires Jánosné	Páncél Ferenecné
Hómann Menyhértné	Pék István
Jenovai Mátásné	Radics Gáspárné
Kenyeres Gáspárné	Rausch György
Knapiq Istvánné	Révész Lászlóné
Koch Györygné	Saliga Józsefné
Koch Menyhértné	Scheibl Andrásné
Komáromi Boldizsárné	Scheibl Istvánné
Laki Jánosné	Schönfelder Györygné
Lakner Mátásné	Schusztar István
Lei Kálmánné	Schweibert Ferenc
Leirer Józsefné	Simon Sándor
Lósz Antalné	Stalter Józsefné
Lósz Józsefné	Stark Boldizsár
Lovasi Istvánné	Szabadi Jánosné
Lőz Jánosné	Tóbiás Ferenecné
Lőz Péter	Török Tamás
Lőz Tamás	Váler Menyhértné
Magyar Jánosné	Vári Jánosné
Márin Józsefné	Vidner Ferenecné
Milks János	Vikker Józsefné
Milks Jánosné	Walter Jánosné
Milks Mártonné	Weitz Menyhértné
Miskolczi Ferenecné	Wiedner Mátás
Németh Péterné	Zsember Józsefné
Nuszpl Józsefné	

Helytörténet

Pro domo – Walter családok Qui cherche, trouve.

Egy korábbi írásomban (Császártöltési Hírmondó 2001. augusztus 1. szám) már szóltam arról, hogy Bánáti Miklós a második könyvében elismeréssel nyilatkozik a császártöltési Walter családok szerrepéről. Többek között felhívja a figyelmet arra, hogy ez a család községünkben a legnépesebb volt, és a közéleti szereplésben is élen járt. Mivel édesanyám is e családhoz tartozik, elhatároztam, hogy a szépirodalomban utánanézek, hátha találok csupán a névtokonság alapján ide vonatkozó anyagot. Érdeklődésemet siker koronázta, mert tizenkét vonatkozásban találkoztam a Walter névvel, melyet mind családi, mind előnévként egyaránt használtak.

és ott is az ifjúság az irodalmi német nyelvet tanulja és használja. A nagyszülők és szülők többségében az utcai padokon ülve vasárnapokon svabolva tereferélnek, ahogy kint mondják „sveccáznak”.

Nagy kár, hogy lassan elfelejtődik ez a szép nyelvjárásunk. Sajnos a közelmúlt viharos esztendői, valamint a háború utáni tudatos svábellenes politikai szemlélet ehhez nagyban hozzájárult.

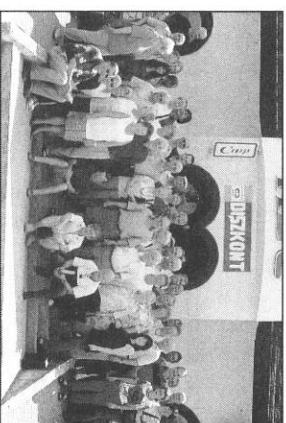
A találkozó programjáról röviden:

A vendégeinknek olyannyira tetszett már az első nap estjén a helyi pincésoron rendezett szabadtéri „bográspörköltös” fogadás, hogy másnap este meg kellett ismételni. Ezt az élményüket később a kececi Borker pincészetnél rendezett üzemlátogatás, a borászati tevékenységek bemutatása (a szőlő feldolgozása, a gépi palackozás megtekintése) és az azt követő reprezentatív borkóstolás ezt az illúziót még fokozta. Nálunk, a sör hazájában ez az idillikus gyakorlat így ismeretlen.

Megtekintettük a kalocsai porcelánfestő üzemet, a főszékesegyházban rendezett orgonahangversenyen Leányfalusi Vilmos főkarmester orgonaművész orgonajátékában gyönyörködhetünk. Korábbi kívánságukat teljesítve egy egész napos balatoni kirándulást szerveztünk részükre, ahol Veszprém, Tihany nevezetességeivel ismerkedhettek meg.

Öt nap itt tartózkodás után élményekkel telve, dícséretükkel és köszönetükkel elhalmozva bennünket utaztak vissza hazájukba. Búcsúzóul meghívást kaptunk a jövő évi Biberachi-Schützenfest eseményeire.

Angeli Mátás
egyestületi elnök

Az étkezés pillanata

A 8. Angeli János

Alis sor: Hans Angèle - Bergerhausen, Hans Angèle - Mannheim, Angeli János, id. Angeli János, ifj. Angeli János, Ülső sor: Hans Angèle - Reinstätten, Hans Angèle - Füllingendorf (Snigó), Angeli János

Csala Napok 2003.

Július 28-án került megrendezésre második alkalommal Kiscsalán a Csala-nap. A szervezők színvonalas kulturális-, sport-, és szórakoztató programokat állítottak össze az érdeklődőknek.

A gyermekeket járszínház, kézműves foglalkozás várta és két bohóc gondoskodott a megnévetetésükről. A felnőttek gobelin kiállításon, folklórműsoron vehettek részt. Nagy sikere volt a kirakodóvásárnak is. A közös vacsora elfogyaszása után az utcabánban reggelig mulattak a csalaiak.

„Jó volt együtt. Ez a nap a szórakozásról, az örömről, a békességről, az önfelédtt együttéttről szolt. Reméljük, lesz még folytatási!” – összegezték a rendezvényt a csalaiak.

Fafaragó- és képzőművészeti tábor

Császártöltésen már hagyományá vá van annak, hogy évente megrendezésre kerül a fafaragó- és képzőművészeti tábor. Idén július 21-25-ig Simoni Péter és Lőrincz László fafaragók munkálkodtak azon, hogy alkotásukkal szebbé tegyék az iskola előtti közteret. Az alkotás elkészült, mely a falunapok rendezvényei keretében lesz ünnepélyesen átadva.

A képzőművészeti táborban Kiss István és Szőrényi Tamás kalocsai festőművészek vettek részt. A tábor utolsó napján a festészet iránt érdeklődő gyerekeknek képzőművészeti foglalkozást tartottak a művészek.

Köszönetet mondunk Kara Miklósnak, aki az alkotáshoz való faanyagot térítésmentesen adományozta a községnek. A tábor létrejöttét támogatták: Császártöltés Község Önkormányzata, ÁMK, Erdélyi Antal és Bárh Gábor.

Anyakönyvi hírek

Házasságot kötöttek:

Sinka Éva és Orot-Kovács Atnia 2003. június 21.
Horváth Ildikó és Angeli János 2003. június 28.

Születtek:

Dóra Liza Fanni 2003. június 13. Zöldfa u. 21.
Anyja neve: Heibl Anikó
Keszler Boglárka 2003. július 8. Bajai u. 38.
Anyja neve: Hegedűs Tünde
Baranyai Kata 2003. július 15. Tavasz u. 22/A
Anyja neve: Koch Éva
Hársch Valentina 2003. július 18. Arany János u. 85.
Anyja neve: Kocsis Hajnalka
Viedner Kevin 2003. július 21. Terv u. 20.
Anyja neve: Blinszki Kitti

Tisztelettel köszöntöm Császártöltés azon lakóit, akik 2003. augusztus 1. és 2003. szeptember 30. között ünnepük születésnapjukat.

Külön név szerint köszöntöm a 70 év feletti születésnapjukat ünneplő lakosokat.

Frick József
polgármester

Ánman Vince Csányi Mátyásné
Ánman András Cseryés Sándorné
Angeli Antal Dobos Antalné
Angeli Jánosné Fang Józsefné
Angeli Mátvás Fekete Tamásné
Angeli Menyhértné Fenyvesi Mihály
Angeli Péterné Friedrich Tamásné
Angeli Tamásné Gal András
Angeli Vincéné Glocker Jánosné
Balázs András Gróf Géza
Bárh Antalné Gróf Józsefné
Bárh Józsefné Gunyis Berta
Berger Istvánné Halász Mihályné
Berger Józsefné Hamza Ernő
Berger Tamásné Haszilló Istvánné
Bergmann Lórinccné Heibl István
Bergmann Simon Heinrich Józsefné